

heemkundige kring
Meise -Oppem -Wolvertem

BERLA

driemaandelijks tijdschrift
jaargang 1983 nummer 4

De aanbidding van de wijzen

Jakob Smits

Zalig Kerstfeest
Gelukkig Nieuwjaar

Kerstmis

Kerstmis is afgeleid van "Kristus-mis" en herdenkt de geboorte van Jezus-Kristus. Rond het jaar 330 werd als geboortedatum 25 december weerhouden. Het was daaromtrent dat het "Zonnewendefeest" gevierd werd. Zeer waarschijnlijk had men dus met die datumkeuze de bedoeling het "heidens" feest te kerstenen.

De archieven vermelden dat in 1521 te Straatsburg (Elzas) met Kerstmis een "Tannenbaum" versierd werd. Pas in het begin van deze eeuw... werd dit gebruik in onze streken overgenomen.

De "Kerstkribbe" vindt haar oorsprong in Italië. Franciscus van Assisi (13de eeuw) bootste als eerste het stalletje van Betlehem na.

Sedert de 11de eeuw worden Kerstspelen opgevoerd in of voor de kerk, waar dan ook kerstliederen gezongen worden. Er zijn liedjes met betrekking tot het Kerstgebeuren bekend die stammen uit de 10de eeuw. Het meeslepende "Stille Nacht, Heilige Nacht" werd in 1818 geschreven door een Oostenrijks geestelijke: Jozef Mohr. De muziek werd getoondicht door F.X. Gruber.

Het "Kerstbrood" vindt zijn oorsprong in een zeer oud gebruik. Het zou zelfs de voorzetting zijn van voorkristelijke Germaans-heidense gebruiken.

Het "Kerstmannetje" ontstaat pas in de 20ste eeuw in Amerika, waar het vereenzelvigd wordt met "Santa Claus" die door de Nederlanders werd "ingevoerd".

Tenslotte is er onze "konsumptie-maatschappij" die, gestimuleerd door handelaars en publicitaire slogans, ons het "kerstprodukt" bezorgde dat wij allen zeker kennen...

Nieuwjaar

"Nieuwejaarke zoete..." het doet ons allemaal mijmeren...

Het hakkelend voorlezen van de Nieuwejaarsbrief niettegenstaande vele uren gezamenlijk oefenen in de klas. Gelukkig ging het einde vlot: "Uw toegenegen doopkind"... of was er werkelijk iemand die las: "Uw toegenepen doopkind" ?

Wafelen bakken; een stevige borrel; de sigaar in het stamcafé... oude gebruiken eigen aan Vlaanderen.

In het oude Romeinse Rijk viel nieuwjaar op 1 maart. Het joodse nieuwjaarsfeest (Rosj Hasjana) wordt gevierd op 1 en 2 "tisjri" (september/oktober).

Gedrukte nieuwjaarswensen werden reeds in de 16de eeuw verstuurd (door de Rederijkers). Nu worden miljoenen wenskaarten verzonden of onpersoonlijke formules afgedrukt in tijdschriften...

Van harte aan U allen: Zalig Kerstfeest en Gelukkig Nieuwjaar.

René Bellemans

De Zavelput

Waar de Krogstraat en de Kaarlijkstraat bijeenkomen om naar Oppem toe de oude weg Mechelen-Asse (de "Heirbaan") te snijden, komt men in een diepte terecht. Deze holle weg is in tegenstelling met deze vroeger naar de Manke Vos toe, niet door de tijd gebaad, maar door mensenhand gevormd.

In 1765 was deze nog vlakke plaats eigendom van een zekere Petrus Stroobant. Op 20 juni van dat jaar werd voor notaris Van Hemelryck van Grimbergen een verklaring gereedgemaakt waardoor baron Roose (van Bouchout) gemachtigd zou worden "saevel te schieten ende te haelen van ende uyt het stuck landt groot 1 bunder 60 roeden (ongeveer 1ha 20a) op den Grooten Wauwer, comende aen Caereleyckstraat, de Heirbaan, het goet van de abdij van Grimberghen en dit van het clooster der Urbanisten (Rijke Claren van Brussel), ieder voer (karrevracht) tegen 10 stuyvers, boven het schieten, voor bouwen ofte restaureeren van syn casteel tot Bouchout, het pachthof aldaar, als tot synen watermeulen geleghen onder Strombeek (de Sprietmolen). Stroobant belooft de gemelde toestemminghe ende consent te houden voor goet, vast ende van weerde syn leven gedurende, eveneens so langhe het gemelt stuck landt in synen hoofde ofte eygendom sal blijven, onder verbant ende ten bedwanghe als manrecht."

Het bewust dokument opgesteld door Eugeen Ferre, rentmeester van baron Roose, werd echter niet ondertekend! De volgende dag werd het vervangen door een koopkontraakt waardoor de baron verkreeg "in volle eygendom te besitten sodat hij van alsnu uyt het gemeldt getransporteert goet mag savel steecken tot syn gebruyck."

Het stuk grond werd verkocht voor 1016 gulden, wisselgeld en de lasten welke er op drukten : een "gelt (pot) wijns aen

De steen nabij de zes wegen

de kercke Meys" en "3 oorden aen het Laethof van St Gummarus te Lier" omdat het een leenroerig eigendom betrof waarvoor door elke nieuwe eigenaar het verhef aan dit Laethof moest geschieden alsook een zekere taks betaald.

Er is ook nog het vage gezegde dat op de bewuste plaats een generaal van Napoleon zou begraven liggen. Dit onder een grote steen waar hij van onder kruipt in de donkere nacht om te gaan spoken. De steen ligt er nog! Het verhaal wordt door niets bevestigd en is waarschijnlijk ontstaan in het brein van een of andere Meisenaar die te diep in het glas gekeken had.

Over de herkomst en vroegere ligging van deze steen bestaat trouwens geen eensgezindheid. Er wordt beweerd dat hij aan het andere eind van de Kaarlijkstraat lag, niet ver van de Amelgemkapel. Wellicht is er verwarring ontstaan met de onderbouw van een of ander veldkappelletje. Deze werden dikwijls opgericht aan de kruising van wegen : onze voorouders beschouwden deze als de gewone afspraakplaats van de duivel en daarom werden deze plaatsen zoveel mogelijk gekerstend...

LVH

Den Heylighen Brixius

HET LEVEN

VANDEN

13
NOVEMB. **H. BRIXIUS**

An. 449. **BISCHOP**

van Tours

CONFESSEVR.

Door Scue-
rus Sulpi-
tius, Fortu-
natus en
Gregor.
Turonefis.

Vel menschen beghinnen
wel ende eynden qualijc;
ende andere hebbede ver-
laten den goeden wegh/
die beginnē te wijcken bā
de deught/ daer na beken-
nende hunne schuldt ende
door het hemelsch licht verlicht zijnde/ kee-
ren sy wederom op den rechten wegh; en
komen (hoe wel met grooten arbejdt) tot
de haven der salighejdt.

Dit is de inleiding van de stichtelijke levensbeschrijving van de Heilige Brixius zoals die voorkomt in de "Generale Legende der Heylighen met het leven Iesu Christi ende Marie, vergadert wt de H. Schrifture, Oude Vaders, ende Registers der H. Kercke". Dit werk werd uitgegeven door de beroemde Antwerpse uitgeverij Verdussen.

De tekst werd overgenomen uit de eerste uitgave, nl. deze van 1618. Het werk beleefde talrijke herdrukken. Zo verscheen in 1711 de zesde druk. Hiervan is jammer genoeg slechts het eerste deel met de levensbeschrijving van de patroonheiligen van 1 januari tot 30 juni in ons bezit.

Om de charme van het verhaal integraal te bewaren hebben we de spelling van die tijd ongewijzigd overgenomen.

Wim Pas

Veel menschen beghinnen wel ende eynden qualijc; ende andere hebbede verlaten den goeden wegh/die beginnē te wijcken vā de deught : daer na bekennde hunne schuldt ende door het hemelsch licht verlicht zijnde/ keeren sy wederom op den rechten wegh; en komen (hoe wel met grooten arbejdt) tot de haven der salighejdt. Dit bemercken wy in den heylighen Brixius Bischoep van Tours/wiens leven wij hier in het korte sullen beschrijven.

Den heylighen Brixius heeft gheweest Discipel ende navolgher van den heylighen Martinus; hy is opgevoedt gheweest van jonx af in het klooster dat den heylighen ghetimmert heeft/ ende dat seer godtvruchtelijck onder sijne handt ende onderwijnsinge : hy gaf soo goeden bewijs van sijnen voortganck ende deught : dat den heylighen Prelaet hem priester maeckte. Maer den nieuwen staat : die hem hadde beschooren meer t' ontsteken tot deughte ende in hem te verwecken de neerstighejdt ende sorghfuldighejdt tot de volmaecktheydt/heeft oorsake gheweest om hem te doen verflauwen inde selve. Wāt soo haest als hij Priester was : begonde hij te vercouwen/ ende hem begheven tot vryheydt : tot ghenuechte : tijdkortinghen ende wereldtsche ydelheden. Hy kocht slaven : jonghers ende schoone dochters : ende hielt peerden; ende om in het korte te segghen : hy leefde meer als een vrij en wereldtsch edelmā/ dan als een eerlijck ende godtvruchtigh Priester. Den heylighen Martinus vermàede hem dickwijls tot veranderingen van dit leven : ende vande verargeringhe die hij gaf door syn quadt exempel aen alle het volck; hy berispte hem/ ende dede met hem als een oprecht vader behoort te doé.

Maer Brixius en beterde hem niet alleēlyc niet/ende nam danckelijck hetghene dat den H. vader hem syde : maer hy stoorde hem/ en wierdt so uytinnigh/

NOVEMBER.

dat hy hem in sijn aensicht veel spij-
tigheden ende ongelijcks seyde ; ja
door de duyvelen/ diè den heylighen
Martinus op hem hadde sien sitte/
opgestockt zijnde/ soude hij bykas de
handen aè hem geslaghen hebben.
Maar den Heyligen verwon ende stilde
hem met eene wonderlijck verduidig-
heydt ende sachtmoedigheydt. Alsoo
Brixius op eenen anderen tijdt op
de merckt stont : quam by hem eene
siecken mensch/ die den heylighen
Martinus sochte/ om van hem
ghenesen te worden : ende hy was/om
dat hy hem niet en konde vinden :
Brixius antwoorde : Indien ghy dien
sot soeckt/ siet hy is ginder/ siende
na den hemel. Den siecken ghinck
by den heylighen Martinus; ende hy
verkreegh terstont het ghene dat hy
begeerde : ende de heylighen Mar-
tinus quam by Brixius/ seggende :
Dunckt u dat ick uytinnigh bè ?
Brixius was verbaest ende beschaemt
hoorende dese woorden; hy begonste te
loochenen dat hy het geseyt hadde :
maer de Heylighen antwoorde hem :
En loochèt het niet want als ick verre
van u/ nochtans was mijn oore vast
uwen mondt/ als gy het gheseyd
hebt : Ick wil dat ghy weet/ dat ick van
Godt verkregen hebbe/ dat ghy my in
het Bischdom sult volghe; dan met
uwen grooten arbeydt: want ghy moet
in de werelt lijden. Brixius dit
hoorende seyde : Nu bemerck ick wel
dat het waerachtigh is het ghene dat
ick gheseyd hebbe/ ende dat desen
ouden man dwaes is. Ende om kort te
maken: den heylighen Martinus stierf/
ende Brixius wierdt door Godts wille
na hem Bischop.

Hy als eenen die uyt eenen diepen
slaep ontsprinckt/ begonste doen te
peysen ende te overlegghen het ghene
dat den heylighen Martinus gheseyd
hadde. Hy beghonste hem te begheven
totden gebede/ en te doen het officie
van eenè goeden Prelaet : want al was
hy hooveerdigh ende ydel; nochtans
wierdt hy voor eerbaer ende suyver

ghehouden. Hy hadde dryendertigh
jaren Bischop gheweest/ als daer een
vreeselijc onweder opstoot; op dat
geheelyck volkomen soude het gene
dat de heylighen Martinus/ van
Godt verlicht zijnde voorseydt hadde/
dat hy Bischop soude zijn ende veel
soude lijden. Daer was eene vrouw
ghekleedt met gheestelijcke habijten/
die het lijnwest vanden Bischop
wiesch: sy veranderde van habyt; sy
wierdt bevrucht ende baerde. Dit
wierdt door gheheel de stadt ver-
breudt; ende alle het volck sonder
voorder versoek leyde dit stuck op
den Bischop/ met soo groote
archeydt ende rasernije dat sy hem
wilden steenighen roepende dat de
godtvruchtigheydt van den heylighen
Martinus sijne oncuyscheydt bedect
hadde/ ende dat sy niet en begheerden
hen selven t' ontsuyveren/ kussende
dese onreynen handen. Gheene
redenen was daergenoechsaem om
te stillen de rasernije des volcks;
ende hoe seer Brixius dit misdaet
loochende; jae swoer dat het
leughen ende valsch was al het
ghene dat sy hem opleyden; soo en
wilde niemandt het ghelooven. Ten
laetsten beval Brixius dat sy daer
in de teghenwoordigheydt van een
ieghelijck souden brenghen het kint
dat de vrouwe gebaert hadde; ende
het was doen dertigh dagen out :
als het daer ghebracht was/ seyde
hy tot het selve : Ick bevele u in den
naem van onsen Heere Jesus
Christus/ dat indien ick u vader ben/
ghy het hier voor alle dit volck seght.
Ende het kindt antwoorde : Ghy en
zijt mijne vader niet. Alle het volck
beghonste te begheeren van Brixius/
ende hem te pramen/ dat hy het
kindt soude vragen wie vader was ?
Waer op hy antwoorde : Dit en gaet
my niet aen; maer u; ick hebbe
ghedaen het ghene dat mijnen per-
soon aengaet.; Dit claer ende blijcke-
lijc was niet ghenoechsaem/ om
te stille dit beroert ende oproerigh
volck; maer toeschrijvende de

kracht Godts de tooveryen/ riepen sy met eender stemme : Wy en begheeren niet/ dat ghij meer onsen valsche herder zijt. Den heylighen Brixius nam vierighe colen in syn kleedt; hy ghinck met het volck tot by het graf van den heylighen Martinus : ende schudde die daar uyt/ blijvende syn kleedt onghebrant; ende hy seyde: alsoo ghelijck dit mijn kleedt niet en is verbrandt gheweest vanden viere; alsoo is mijn lichaem vry van vleeschelijcke begeerlijckheydt.

Wien en souden dese twee mirakelen niet verwinnen ende vermorwen; niettemin het volck en wiert hier door Godt het selve toelatende niet beweeght; maer het joegh hem met schande uyt sijne kercke/ en stelde in sijne plaetse eenen priester ghe-naemt Justinianus. Als den heylige Brixius uyt sijnen stoel ghejaeght was/ ghinck hy na Romen/ om den Paus sijn ongeval te verhalen; bekennende klaerlijc ende oprechtelijck/ dat het eene castijdinghe Godts was/ om dat hy gheen gheloove en gaf aen de mirakelen die Godt voor den heylighen Martinus dede; welchen hy gheheeten ende ghehouden hadde voor eenen sot. Den valschen Bishop Justinianus omsijne sake te versekeren/ ende hem te beschermen: ghinck ock na Romen: koment te Vercelle in Piemont stierf hy daer alledelijc: ende die van Tours noemden eenen anderen in sijne plaetse ghe-naemt Armentius. Den Paus dede dese sake ondersoecken: en de waerheydt wetende; beval hy den heylighen Brixius dat hy na seven jaren wederkeeren soude na sijn kercke/ als waerachtigh Bishop der selver; het selve bevestigende met Apostolijcke macht. Hy dede het; nochtans en begheerde hy binnen Tours niet te gaen : maer bleef op eene hoeve omtrent twee mijlen vander stadt: Armentius quam terstont eene so stercke kortse aen/ daer hy te

middernacht al stierf: ende dit wierdt den heylighen Brixius gheopenbaert die terstont des morgkens aen sijn medeghesellen seyde : Laet ons gaen begraven onsen Bishop van Tours. Ende sijn lichaem wierdt uyt de stadt gedragen door d'eene poorte om te begraven/ als Brixius door de andere in ghinck. Alsoo keerde Brixius wederom in sijnen stoel/ ende leefde daer in vredelijc seven andere jaren; tot dat hy sevenenveertigh jaren gheregeert hebbende sijnen gheest aenden Heere gaf.

Uyt dit leven mogen wy leeren/ hoe veel de verduldigheyt ende het ghebet der Heylighen by Godt vermaech; aengesien hy door het ghebedt van den heylighen Martinus Brixius sijne sonden vergaf/ ende maecte hem heyligh: ende dat den ghenen die op sijne voeten staet/ het niet versekert en moet houden/ dat hy niet en sal vallen; noch den ghenen die ghevallen is/ niet en behoort te peysen dat hy niet en sal kunnen opstaen.

Wy sien het eene ende het ander als gheschildert op een levendighe ende heerlijk taferel/ in 't leven van den verduldigen en heylighen man Brixius ende daerenboven hoe wel den almoghenden/ bermhertigen ende rechtveerdighen Heere vergheeft het ongehelijckt dat men doet aen sijne Heylighen; dat hy nochtans wilt dat de selve in dit leven t' eenemaal betaeldt ende ghesuyvert worden : dende daerom seynt hy ongevallen/ allenden/ benautheden ende straf-fingen. Alle dit komt uyt den oneyndelijcken schat der bermhertigheydt ende genade des Heeren.

13. S. Brixius.

11. S. Martinus ep.

Het Toponiem Westrode

In deze bijdrage willen we enkele etymologische gegevens over het toponiem "Westrode" aanhalen.

In de dialectische uitspraak horen we "W~~ε~~stroë" of "W~~ε~~stroë". Het eerste woorddeel rijmt dan op :

- vers, v~~ε~~s
- gras, gars, gers, g~~ε~~s
- dwars, dwers, dw~~ε~~'s
- kaars, keers, k~~ε~~'s.

Het tweede woorddeel "rode" stelt ons echter geen problemen en betekent : "Een oorspronkelijk woeste grond, ingenomen door heide en meestal bos, struikgewas en kreupelhout, die voor ontginning in aanmerking kwam (rooiing) om er zodoende een min of meer vruchtbare landbouw- of weidegrond van te maken".

Het eerste woorddeel (een adjectief - WEST) stelt ons echter voor bepaalde bedenkingen. We bekijken de woordvormen en grafieën :

- in 1225 : Wersrode
- in de 13de eeuw : Wersrode, Wesrode (Verbesselt IV blz 98).
- in 1609 : Wesserode of Westrode (A. Wauters; Histoire des Environs de Bruxelles) en Weisrode (Verbouwe. Icon Kanton Wolvertem. blz. 27-16).

Als eerste mogelijkheid kunnen we stellen dat "West" betekent : gelegen ten westen van, in het westelijk deel. Dit kan gestaafd daar eerst St Brixius Rode ontstond, daarna Nieuwenrode en tenslotte Westrode. Dit rode-gebied lag in zijn geheel in het oostelijk gebied van Wolvertem. Maar er zijn bezwaren !

Westrode ligt niet ten westen van Nieuwenrode maar eerder ten noorden en wel in het noordwesten om precies te zijn. Moest Westrode "westelijke

rode" betekenen, dan zou de dialectische uitspraak niet afwijken tegenover het A. N. (West), wat nu wel het geval is. De oude grafieën van toponiemen die als samenstelling "West-" of "Wester" hebben, verschillen nagenoeg niet met de huidige schrijfwijze. Dit gaat echter niet op voor "Westrode"... zie "Wersrode". Adjectiefverbindingen met "west" bij de toponiemen hebben meestal een genitiefsnaamval op -er. Enkele voorbeelden : Westerschelde, Westervliet, Westerwolde, Westerlo, Westervoort, Westerrode (Nl) nu Westra (= Westenrode Nl). Zie hierover het Etymologisch woordenboek van De Vries (blz. 271). Enkele toponiemen zoals Westeuter, Westkapelle, Westmalle vormen hier wel uitzondering. Bij het aanduiden van een windstreek in toponiemen vinden we meestal een tegenhanger. Dit is niet het geval te Westrode. Zo heeft men : Oostrozebeke - Westrozebeke; Oosterschelde - Westerschelde; Oosterlo - Westerlo; Oostende - Westende; Oosterwolde - Westerwolde. Vergelijk ook Ophem - Neerhem...

We onderzoeken dan ook een tweede mogelijkheid. De vorm West-rode zou ontstaan zijn uit Wers-rode, een vervorming door volksetymologie (Lindemans; Kleine leidraad bij de studie der Plaatsnamen. blz. 29). Wers is een Middelnederlands woord dat voorkomt onder volgende grafieën : "Wers, wors, wirs, weers, wers" en betekent : slechtere, erger, minder, kwaad, slecht, wars, afkerig, bars. Lindemans betoogt in zijn "Leidraad" dat "soms wordt de kleinere plaats aangeduid door een hoedanigheidswoord (adjectief) : klein-lettel (little), kwaad, wan, wers, ander, kors". Zo heeft men : Groot en Klein Gelmen, Groot en Klein Spauwen, Groot en Klein Bijgaarden, Edingen en Lettelingen (Petit-Enghien), Sint-Lievens-

Houthem en Letter-Houthem, Zele en Wanzele, Borgworm (Waremmen) en Corswarem, Mechelen en Kwaad-Mechelen, Atrecht (Arras) en Kwatrecht (d. i. Kwaad-Atrecht), Erps en Kwerps (d. i. Kwaad-Erps = Quaed Erebs) en Rode en Wersrode...

We kunnen ook vergelijken met andere Germaanse talen. In "Wersrode" ziet men het woordje "wers" of "wars" wat in het Oudsaksisch en in het Middelnederlands slecht, kwaad of onvruchtbaar betekent. Dit is wel toepasselijk op Westrode : het laagst gelegen gehucht van Wolvertem (10 à 12m boven de zeespiegel) met de meest vochtige plaatsen : de Braam, de Varkensputten, de Mierennest.

In het Middelnederlands betekent "wers doen" pijn of kwaad doen. "Wers" komt in betekenis overeen met :

- wirs : Oudsaksisch en Oudhoogduits;
- wiers : Angelsaksisch (ook het Engelse bad, worse, worst);
- verr : Oudnoors (in het Noors is vaerre slechter, in het Zweeds is värre, värst gelijk aan slecht, slechter en in het Deens tenslotte is vaerre slecht.

Wers houdt ook verband met weerst, werre, oorlog (war). In het Middelnederlands komt "wers" ook voor in de betekenis van "dwars". Zo in Werswech of dwarsweg, een weg die een andere kruist. Verder is er nog Wersbane, wertsbane = dwarsbaan; wersbale = dwarsbalk en ook wersstreec zijnde een dwarsstreec.

Andere toponiemen die het adjectief "wers" bevatten in de betekenis van slechter, kwaad, mindere zijn :

- Weersele (in 1150 Wersloe) in NI : volgens J. De Vries (blz 271) een lo-naam samengesteld met wers = kwaad, slecht;
- Wersboek (in 1526 Werstbeke) ook in De Vries (blz. 273);
- Westerrode (vroeger Westra, nu Westenrode) : De Vries (blz. 275);
- Werst of Warsage : Carney (blz. 735 en 766).

Ook hier bij ons zijn er toponiemen : de Wersbeek gelegen in de Paddebroeken te Merchtem en Mazenzele; de Wersbeek tussen Diest en Tienen welke een tegenhanger van de Molenbeek is; vlak in de buurt daar is ook Waanrode (Wanrode) wat hetzelfde als wersrode betekent. Opmerkelijk hier : Waanrode ligt tegenover Nieuwrode (bij Aarschot). Verder is er het kasteel d'Wersbos tussen Beersel en Linkebeek. Te Willebroek tenslotte is er een 't Hof ten Weersdijk (zie hierover A. Wauters).

Het Etymologisch woordenboek van Van Wijk verklaart "wers, wars" als contrarius, adversus, malus. In het Angelsaksisch is wiersian slechter worden of maken. In het Nederlands is verweren slechter worden, bederven (een verweerd huis bv.). In het Oudhoogduits is far-warten, far-werten ook verweren.

Ter aanvulling tenslotte nog enkele bijkomende verwijzingen. Vooreerst naar het werk van J. Mansien, "De voornaamste bestanddelen der Vlaamse Plaatsnamen" op blz. 171, 173 en 174. Warsage (in het Vlaams Weerst) in Luik welk het umlaut is van "wars, wers". Het Middelnederlands "wers" is gelijk aan kwaad, slecht (vgl Försteman II, 1277). Verder is er Molenbeek-Wersbeek (Leuven) dat in 1526 Werstbeke was (Cuvelier, Déném-brements 358, 9). Bij Försteman vinden we ook Werst (Westfalen). Tenslotte is er ook de familienaam Van Werselaere.

Deze etymologische beschouwingen over het toponiem "Westrode" willen we besluiten door voorop te stellen dat Westrode (Wers/rode) eerder moet gezien worden als een "rode" van slechtere of kwadere kwaliteit van grond. Houdt de zeer late ontginning van dit "slechtere" rode hiermee geen verband ?

Frans MESKENS

Te Noteren

HEKSERIJ VROEGER EN NU

Op vrijdag 24 februari 1984 te 20u in het gemeentelokaal aan de Brusselsestuw (bij zwembad) te Meise, organiseren Berla en het Davidsfonds een avondje uit.

Professor A. Roeck zal ons dan een boeiende uiteenzetting geven over "Hekserij vroeger en nu".

U ontvangt begin februari voor deze activiteit een schrijven van ons met meer informatie.

BIBLIOGRAFIE

- Nederlands Woordenboek. Van Dale ;
- Middelnederlands Handwoordenboek. Verwijs en Verdam;
- Etymologische woordenboeken van : De Vries, Vercouillie en Franck-Van Wijk.
- Mansien, J. De voornaamste bestanddelen der Vlaamse Plaatsnamen.
- Verbesselt, J. Het Parochiewezen (de delen Nieuwenrode en Wolvertem).
- Lindemans, J. Kleine Leidraad bij de studie der plaatsen.
- Carney, Les origines des noms de communes de Belgique.
- Schönfeld's Historische Grammatica van het Nederlands.
- Wolfgang Krause, Handbuch des Gotischen.
- Stoett, F, Middelnederlandse Spraak-kunst.
- Van Loey, Middelnederlandse Spraak-kunst.
- Van Goor, Deens-Noors-Zweeds hand-woordenboek.
- Wauters, A. Histoire des environs de Bruxelles (nieuwe uitgave)
- Militaire topografische kaarten
- Kaart van Brabant 1/100.000 (De Roeck)

Onze eigen lokalen zijn praktisch klaar. De verantwoordelijken van de bibliotheek zijn volop aan de slag en weldra zullen onze leden onze "schatkamer" kunnen bezoeken. Een inventaris van alle werken zal beschikbaar zijn.

Onze heemkundige vrienden van Londerzeel zouden een motte ontdekt hebben. Met medewerking van de firma Sarens werden op de terreinen van deze firma langsheen de autosnelweg op de grens Londerzeel-Wolvertem opgravingen gedaan. Ook wij wachten met spanning op de eindresultaten.

Een raar Huwelijk

In het register der huwelijken van Meuzegem (nr. 11/f° 19 v°) treffen wij iets zeer merkwaardig aan. In dit huwelijksregister treffen wij... een overlijden aan. Deze akte valt wel enigzins op tussen de pas gehuwden.

Maar bij het lezen van de tekst wordt men nog meer verbaasd. Wij lezen : "In jaar des Heren 1655 op de 22e juni, werd gedood Petrus Fierens, met een geweer doorboord in de lies, in het bos, in de straat gewoonlijk de Bosstraat genoemd en in de streek, gewoonlijk genoemd de weide van Guilliam Huygens en aan de andere zijde de Seven Dachwant van Peeter vanden Ee naar Londerzeel toe en de 24e op St. Jan Baptist werd hij begraven in de kerk van Imde voor het altaar van St Quinten, was in zijn leven meier van Hamme en Relegem".

Het overlijden van Petrus Fierens werd niet vermeld in de klappers van Wolvertem, Rossem, Meuzegem of Imde.

Deze inschrijving van een moord in een huwelijksregister is ongetwijfeld iets bijzonders. Uit de inschrijving kunnen wij niet opmaken waarom deze Petrus Fierens, meier van Hamme en Relegem vermoord werd. Mogelijk is enig spoor terug te vinden in de registers van Hamme of Relegem.

Zouden enkele speurders onder ons zich met het opzoeken van meer inlichtingen willen gelasten ? Hierbij voegen we ter verduidelijking de kopie van de akte en de integrale latijnse tekst. Wij wachten op de resultaten van hun onderzoek.

M. Moerenhout

Anno Dni 1655 22^a Junij
 Occisus est Petrus Fierens
 sclopeto traiectus in
 inguine in silva, in platea
 vulgo de bosstraete et
 regione vulgo de weyde
 van Guilliam Huygens et
 ex altera parte de Seven
 dachwant van Peeter
 vanden ee verus
 londerzeele et 24^a ipso
 S. Joannis Baptistae
 sepultus est in ecclesia
 Impdana ante altare
 S. Quintini, erat in sua
 vita Mayerus in Hamme et
 Relegem.

Anno Dni. 1655 22^a Juny

Occisus est Petrus Fierens
 sclopeto traiectus in
 inguine in silva, in platea
 vulgo de bosstraete et
 regione vulgo de weyde
 van Guilliam Huygens et
 ex altera parte de Seven
 dachwant van Peeter
 vanden ee verus
 londerzeele et 24^a ipso
 S. Joannis Baptistae
 sepultus est in ecclesia
 Impdana ante altare
 S. Quintini, erat in sua
 Mayerus in Hamme et
 Relegem.

De Parochieregisters van Wolvertem Huwelijken te Imde (2)

Wij willen in deze bijdrage U enkele bijzonderheden geven in verband met de pastoors en de huwelijksgetuigen/ondertrouwgetuigen. Voor nadere bijzonderheden betreffende de pastoors verwijzen wij naar de "Geschiedenis van Wolvertem" van J. t' Kint e. a. en dit vanaf blz. 335.

In twee akten treffen wij een handtekening van een zekere Andreas waarvan de pastoor vermeld dat hij geen familienaam heeft (208, 209, 234 en 273). Deze "Andreas" tekende telkens met "Andries".

In een andere akte (87 en 185) uit het jaar 1617 treffen wij als getuigen, "Adrianus De Vlaminck en de koster" zonder vermelding van de naam van deze laatste.

In heel wat akten waren geen getuigen vermeld of zijn de namen onleesbaar wegens beschadiging (18, 91, 92, 151, 154, 168, 278, 301, 326).

Wat de pastoors betreft, vermelden wij vooreerst een akte uit 1614 (12 en 220) waarin de priester zichzelf noemt "Georgio Nicolao", over hem vinden wij verder geen gegevens in het register der huwelijken. Evenmin in de "Geschiedenis van Wolvertem" vinden wij enig spoor van deze pastoor.

In 1615 vinden wij in het register één akte geschreven door Booms Joannes. In de "Geschiedenis van Wolvertem" vinden wij hem vermeld als "De Booms Jan" (blz. 347, nr. 13).

Door Darthé Benedictus Joannes zijn er een veertigtal akten ingeschreven tussen 1775 (het jaar dat hij pastoor van Meuzegem werd) en 1794 (het

jaar van zijn overlijden). Zie hieromtrent de "Geschiedenis van Wolvertem" blz. 351.

De la Porte Mattheus treffen we aan in de akten 22, 111, 153 en 318 in 1621 en 1624. In de "Geschiedenis van Wolvertem" vinden wij hem enkel vermeld als pastoor van Wolvertem-Centrum (zie blz. 337).

Michel Herman Andreas Josephus noteerde zes huwelijksakten in de parochieregisters van Impde. Dit in de jaren 1794 en 1795. (Geschiedenis van Wolvertem blz. 351).

Vijf akten werden genoteerd tussen 1771 en 1774 door Nauwens Cornelius. Eén akte werd in 1727 ingeschreven door Provoost Jan Baptist. (Geschiedenis van Wolvertem blz. 350 en 351).

Ook Herman Servaes schreef één akte in (1746), evenals in 1767 Henricus Sebastianus Sonnemans.

Daarentegen schreef Joannes Baptista Van Den Daele tussen 1751 en 1769 25 akten in. Bartholomeus Van Den Perre schreef 19 akten in tussen 1618 en 1631.

Dan vinden wij weer twee pastoors met één inschrijving. Gerardus Adrianus Van Egeren schreef één akte in 1796 in. Vianen Martinus schreef één akte in 1632 in. In de "Geschiedenis van Wolvertem" vinden wij hem op blz. 347 terug als Van Vianen.

M. Moerenhout

volg- nr.	N A M E N		datum	reg.	folio	voet- noten
	van de man of de vrouw	van de echteling				
101	Gillis Jans Anna Ludovica	Slagmolen Franciscus	15.08.1741	16	120 v°	
102	Gillisjans Joanna	April Philippus	13.08.1793	17	161 r°	41
103	Gillisjans Joanna Maria	Van Hemelrijck Joannes	30.06.1778	17	155 v°	42
104	Goossens Anna Maria	De Donder Martinus	26.05.1795	17	162 v°	43
105	Goossens Petrus	Van Praet Anna	28.04.1795	17	162 r°	44
106	Gyllisjans Anna Maria	Hoelants Jacobus	06.05.1787	17	158 r°	
107	Handtsens Joanna	Verbelen Jacobus	21.02.1735	16	120 r°	
108	Hansens Joanna	Somers Christianus	16.05.1747	16	121 v°	
109	Hellinckx Petrus	Van Praet Jacoba	04.05.1766	16	124 r°	
110	Hendricks Joannes Baptista	De Bouck Maria	02.05.1742	16	121 r°	45
111	Herbos Franciscus	Verbelen Catharina	22.08.1621	14	26 v°	
112	Herbos Joanna	Van Mol Maria	09.02.1739	16	120 v°	
113	Heremans Joannes Baptista	De Bouck Angelina	21.09.1738	16	120 v°	46
114	Huygens Anna	Martens Petrus	(03.10.1617)	14	23 v°	47
115	Huygens Elisabeth	Verbeeck Joannes	20.02.1618	14	24 r°	
116	Huygens Maria	Van Buggenhout Joannes	25.10.1620	14	26 r°	
117	Huysmans Joannes	Meert Petronilla	06.08.1791	17	160 r°	
118	Jacobs Anna Maria	D'Hont Petrus Joannes	12.06.1786	17	157 v°	
119	Jacobs Barbara	De Bont Paulus	09.09.1755	16	123 r°	
120	Jacobs Catharina	Verbesselt Sebastianus	27.10.1789	17	159 r°	
121	Jacobs Joanna	De Mol Henricus	11.10.1615	14	23 r°	
122	Jacobs Maria	Segers Judocus	02.03.1734	16	120 r°	
123	Jacobs Maria	Wouters Bernardus	06.05.1755	16	122 v°	48
124	Jacobs Petrus	Rombauts Theresia	01.03.1778	17	155 r°	49
125	Jacobs Petrus Joannes	Van Reu Catharina	29.06.1738	16	120 v°	
126	Jacops Gerardus	Versmissen Catharina	13.10.1620	14	26 r°	50
127	Jespers Anna Maria	Van Campenhout Ludovicus	06.07.1774	17	155 r°	51
128	Kerremans Jacobus	De Velder Anna	08.05.1735	16	120 r°	
129	Knops Joannes	Smismans Laurentia	04.11.1631	14	29 r°	
130	Lamberts Petrus	Verlinden Anna Maria	06.02.1748	16	121 v°	
131	Laurens Judoca	Van Molle Franciscus	27.11.1754	16	122 v°	
132	Leemans Maria	Van Dorslagh Ferdinandus	28.07.1740	16	120 v°	
133	Leemans Theresia	Van Humbeek Nicolaes	06.09.1758	16	123 r°	

volg- nr.	N A M E N E N V O O R N A M E N		datum	reg.	folio	voet- noten
	van de man of de vrouw	van de echteling				
134	Maerschalc Gerardus	Verbelen Joanna	01.08.1728	16	119 r°	52
135	Maldois Joanna	De Hertogh Gerardus	18.01.1735	16	120 r°	53
136	Martens Petrus	Huygens Anna	(03.10.1617)	14	23 v°	54
137	Meert Judocus	Van den Bergh Joanna	18.05.1760	16	123 v°	
138	Meert Petronilla	Huysmans Joannes	06.08.1791	17	160 r°	
139	Meerts Stephana	De Prost Franciscus	07.05.1624	14	27 r°	55
140	Meeus Judocus	De Boeck Jacoba	17.05.1785	17	157 r°	
141	Mert Arnoldus	De Rijck Susanna	26.04.1733	16	120 r°	55a
142	Mertens Henricus	Van Humbeek Anna Catharina	20.11.1781	17	156 v°	
143	Moerenhoudt Gerardus	Mokaert Catharina	27.04.1727	16	119 r°	
144	Moerenhoudt Norbertus	De Bouck Elisabeth	23.02.1729	16	119 r°	
145	Moerenhout Franciscus	Verlinden Barbara	23.08.1781	17	156 v°	
146	Moernoudt Elisabeth	Verbelen Nicolaus	14.12.1751	16	122 r°	
147	Mokaert Catharina	Moerenhout Gerardus	27.04.1727	16	119 r°	56
148	Mosthien Joanna	Verbesselt Anthonius	20.05.1794	17	161 v°	
149	Nobels Mathijs	D'Haens Cornelia	28.04.1795	17	162 r°	
150	Parijs Gerardus	Wouters Joanna	13.10.1620	14	25 r°	
151	Peeters Anna	Verbelen Adam	07.02.1627	14	28 r°	
152	Pellementiers Augustinus	De Mey Catharina	12.01.1625	14	27 v°	
153	Pellementiers Martina	Vyvermans Joannes	19.05.1624	14	27 r°	
154	Perens Anna	Verhavert Franciscus	09.06.1630	14	28 r°	
155	Petri Joannes	Van Doorne Maria	20.01.1613	14	23 r°	
156	Pisens Guillielmus	De Borger Joanna	03.05.1791	17	159 v°	
157	Polspoel Magdalena	De Boeck Gerardus	07.10.1612	14	23 r°	57
158	Puplu Judocus	Verbelen Catharina	14.10.1777	17	155 r°	
159	Reniers Petrus	Roosemans Maria	11.04.1742	16	120 v°	
160	Robberts Susanna	De Moir Franciscus	25.05.1623	14	27 r°	
161	Roelants Catharina	Van Aken Jacobus	13.11.1751	16	122 r°	
162	Roelants Elisabeth	Verlinden Franciscus	13.09.1751	16	122 r°	
163	Roelants Elisabeth	De Cuyper Henricus	30.07.1793	17	161 r°	
164	Roelants Elisabeth	Gillisjans Gerardus	29.04.1795	17	162 r°	
165	Roelants Jacobus	Gyllisjans Anna Maria	06.05.1787	17	158 r°	58
166	Roelants Laurentius	Vrijdaghs Barbara	21.10.1749	16	121 v°	

volg- nr.	N A M E N V O O R N A M E N		datum	reg.	folio	voet- noten
	van de man of de vrouw	van de echteling				
167	Roelants Petrus	Van Moer Barbara	07.07.1790	17	159 v°	
168	Roggens Elisabeth	Dierickx Guillielmus	22.02.1628	14	28 r°	
169	Rombaut Petrus	De Groef Catharina	01.10.1775	17	155 r°	59
170	Rombauts Maria Anna	Van Aken Petrus	12.01.1773	16	125 r°	60
171	Rombauts Theresia	Jacobs Petrus	01.03.1778	17	155 r°	61
172	Romboudt Christophorus	Van Asche Joanna Maria	18.02.1736	16	120 r°	62
173	Rombouts Elisabeth	Verbruggen Leonardus	24.07.1734	16	120 r°	63
174	Rombouts Elisabeth	De Backer Franciscus	18.08.1762	16	123 v°	
175	Roosemans Maria	Reniers Petrus	11.04.1742	16	120 v°	
176	Scers Judocus	Van der Goten Joanna	03.06.1742	16	121 r°	64
177	Scheers Elisabeth	Vranckaerts Andreas	07.01.1767	16	124 v°	
178	Scheers Judocus	Vermeeren Anna Maria	20.10.1767	16	124 v°	
179	Schers Michael	Van der Veken Anna Maria	30.06.1771	16	124 v°	65
180	Segers Judocus	Jacobs Maria	02.03.1734	16	120 r°	
181	Sillis Henricus	Van Rode Catharina	27.11.1752	16	122 r°	66
182	Sillis Henricus	Buelens Barbara	01.08.1779	17	156 r°	67
183	Slachmaelders Leonardus	Verschueren Joanna	08.10.1617	14	23 v°	68
184	Slagmolen Franciscus	Gillis Jans Anna Ludovica	15.08.1741	16	120 v°	
185	Smismans Joanna	De Vlaminck Egldius	30.11.1617	14	23 v°	69
186	Smismans Laurentia	Knops Joannes	04.11.1631	14	29 r°	
187	Snel Marcus Antonius Constantinus	Geraert Maria	21.11.1751	16	122 r°	
188	Somers Christianus	Hansens Joanna	16.05.1747	16	121 v°	
189	Spruyt Judocus	De Bouck Barbara	01.07.1731	16	119 v°	
190	Stallaerts Anna Maria	De Boeck Servatius	02.10.1792	17	160 v°	70
191	Steylaerts Henricus	Verlinden Joanna	27.04.1763	16	124 r°	
192	Steylaerts Jacobus	Buelens Elisabeth	07.04.1750	16	122 r°	71
193	Trogh Cornelius	De Doncker Petronilla	31.03.1757	16	123 r°	
194	Van Aken Cecilia	Van Heymbeeck Joannes Baptista	08.04.1761	16	123 v°	
195	Van Aken Henricus	Van Hemelrijck Maria	31.07.1731	16	119 v°	
196	Van Aken Jacobus	Roelants Catharina	13.11.1751	16	122 r°	
197	Van Aken Joanna	Van Heymbeeck Ludovicus	05.05.1772	16	125 r°	
198	Van Aken Joannes	Verbelen Maria Anna	27.05.1775	17	155 r°	
199	Van Aken Joannes Baptista	De Boeck Barbara	04.02.1766	16	124 r°	

volg- nr.	N A M E N		datum	reg.	folio	voet- noten
	van de man of de vrouw	van de echteling				
200	Van Aken Petronilla	De Doncker Jacobus	03.05.1791	17	159 v°	
201	Van Aken Petrus	Rombauts Maria Anna	12.01.1773	16	125 r°	
202	Van Asche Joanna Maria	Romboutd Christophorus	18.02.1736	16	120 r°	72
203	Van Bamis Anna Maria	De Vogelaer Philippus	09.09.1777	17	155 r°	
204	Van Bamis Barbara	Van Opstal Laurentius	12.06.1792	17	160 v°	73
205	Van Bamis Laurentius	Verbelen Francisca	03.06.1753	16	122 v°	
206	Van Bamis Magdalena	Van den Eynde Joannes Baptista	10.10.1786	17	158 r°	
207	Van Buggenhout Cornelius	Van Oosten Anna Ludovica	12.08.1736	16	120 r°	
208	Van Buggenhout Anna Catharina	Van Haesendonck Petrus	08.06.1779	17	156 r°	
209	Van Buggenhout Anna Catharina	Van Praet Laurentius	08.04.1788	17	158 v°	
210	Van Buggenhout Joannes	Huygens Maria	25.10.1620	14	26 r°	
211	Van Buggenhout Marcus	Verbelen Maria	18.06.1624	14	27 v°	
212	Van Campenhout Catharina	Van Hemelrijck Joannes	28.05.1776	17	155 r°	
213	Van Campenhout Ludovicus	Jespers Anna Maria	06.07.1774	17	155 r°	
214	Van Caupenberch Stephanus	Van den Broeck Barbara	30.08.1632	14	29 r°	74
215	Van den Bergh Joanna	Meert Judocus	18.05.1760	16	123 v°	75
216	Van den Bergh Joanna	Van Lier Joannes Baptista	01.05.1787	17	158 r°	76
217	Van den Bossche Joannes	Verrest Maria	03.09.1619	14	24 r°	77
218	Van den Broeck Anna Maria	Vertongen Joannes	11.04.1753	16	122 v°	78
219	Van den Broeck Barbara	Van Caupenberch Stephanus	30.08.1632	14	29 r°	79
220	Van den Broeck Paulina	Bruegelman Henricus	21.09.1614	14	23 r°	
221	Van den Eynde Joannes Baptista	Van Bamis Magdalena	10.10.1786	17	158 r°	80
222	Van den Perre Stephanus	Baeckens Catharina	17.02.1626	14	28 r°	
223	Van der Goten Joanna	Scers Judocus	03.06.1742	16	121 r°	
224	Van der Heyden Adam	Van der Weerden Barbara	25.(07).1621	14	26 v°	
225	Van der Veken Anna Maria	Schers Michael	30.06.1771	16	124 v°	81
226	Van der Weerden Barbara	Van der Heyden Adam	25.(07).1621	14	26 v°	
227	Van Deuren Laurentius Hubertus	Wiemans Joanna Maria	27.04.1795	17	161 v°	82
228	Van Doorne Maria	Petri Joannes	20.01.1613	14	23 r°	
229	Van Doren Clara	Verbelen Arnoldus	04.07.1728	16	119 r°	
230	Van Doren Petrus	Buelens Angelina	08.07.1777	17	155 r°	
231	Van Dorselaer Egidius Franciscus	De Boeck Barbara	07.04.1777	17	155 r°	83
232	Van Dorslagh Ferdinandus	Leemans Maria	28.07.1740	16	120 v°	84

Een Terugblik

Met dit nummer sluiten wij de eerste jaargang van ons tijdschrift af. Het leek ons een aangewezen ogenblik om een eerste bilan op te maken.

Vrij snel hebben wij kunnen ervaren dat het uitgeven van een behoorlijk tijdschrift niet zo eenvoudig is als het lijkt. Er komt inderdaad heel wat kijken bij dergelijke publicatie en wij durven zeggen dat het voor ons niet altijd even gemakkelijk was. Niet alleen dienden wij behoorlijke artikels en enige verscheidenheid aan te bieden, tevens diende aandacht besteed aan vele andere aspecten zoals lay-out, druk...

Daarenboven kregen we heel wat reacties op ons tijdschrift. We zijn wel zeer verheugd geen enkele 'echt' negatieve reactie ontvangen te hebben. Zowat alle reacties waren opbouwend gericht en meteen voor ons een niet te versmaden ruggesteun. Het was echter voor de leden van de redactie-raad niet altijd eenvoudig om uit de verschillende visie's één algemene te selecteren.

Na één jaar ervaring durven wij beloven dat ons (en uiteraard ook Uw) tijdschrift nog beter zal worden. Een utopie? Zeker niet, wel een bewust streven o. a. gestoeld op Uw inzet.

Hoe kunnen wij ons aller tijdschrift verbeteren? Een ietwat kritische terugblik is daartoe vereist: we kunnen alzo de te verbeteren punten ontdekken.

In de eerste plaats dachten wij aan de presentatie van ons tijdschrift. De ontvangen reacties waren in dit verband algemeen positief. Vooral inzake lay-out en illustraties bleken onze lezers tevreden. De druk, wel ja, die was soms wel iets minder. Maar... financiële over-

wegingen dwingen ons echter deze bescheiden drukwijze te behouden. Wel beloven we ons te zullen inzetten om de leesbaarheid van ons tijdschrift zo goed mogelijk te verzorgen.

Met betrekking tot de inhoud van ons tijdschrift ontvingen we uiteraard ook heel wat reacties. Ons streven naar originaliteit en verscheidenheid vindt duidelijk weerklank. Heemkunde biedt gelukkig de mogelijkheid om dit streven te realiseren.

Maar... dit realiseren kan enkel als wij mogen rekenen op een voldoende aantal auteurs. Zoals reeds in onze eerste nummer gesteld werd, moeten wij daarom nogmaals onze leden verzoeken om ook hun pennevruchten aan de kring te bezorgen.

Doe het a. u. b. !

Verder en zulks op veler verzoek, willen wij enkele vaste rubrieken in ons tijdschrift opnemen. Eerst en vooral een rubriek 'VRAAG EN AANBOD', uiteraard i. v. m. heemkunde. Verder een 'TE LEZEN' rubriek waarin ook U kort boeken en andere publicaties kunt voorstellen (zowel oude als nieuwe!). Verder een rubriek 'TE NOTEREN' waarin allerlei activiteiten en manifestaties aangekondigd en toegelicht kunnen worden. Onze belangstelling gaat vanzelfsprekend naar heemkunde, dwz dat deze rubriek uiteraard open staat voor alle heemkundige kringen, maar ook voor andere verenigingen en organisaties welke (desnoods) aanverwante activiteiten plannen.

Maar ook deze rubrieken kunnen enkel bestaan als wij de nodige inlichtingen ontvangen. Daarom nogmaals een beroep op U...

Na al deze oproepen willen wij afronden. Vooreerst door (zonder

eigen lof te willen oogsten) te stellen dat de eerste jaargang van ons tijdschrift als geslaagd mag beschouwd worden. Een zeer goede basis werd o. i. gevormd om het tijdschrift verder uit te bouwen en een zeker aanzien te verschaffen. Om de doelstellingen van Berla te realiseren is het tijdschrift zeker een aangewezen middel. Daarom moet het blijven bestaan. De inzet van zowel bestuur als leden is dan ook een 'must'. Als wij allen samen werken, wordt 1984 zeker en vast een goed jaar.

En de Werkgroepen

Op onze laatste vergadering werd nogmaals het aktiveren van de werkgroepen binnen onze heemkring besproken. Het is de bedoeling deze werkgroepen volledig zelfstandig te laten werken en de taak van Berla te beperken tot deze van 'centralisator'. D. w. z. vooral tot het verzamelen, bundelen en publiceren van de bevindingen van de werkgroepen (verslag-dokumenten e. a.).

Reeds op de stichtingsvergadering werd de samenstelling van werkgroepen vooropgesteld. Op onze laatste vergadering bleek duidelijk dat het niet eenvoudig is om de werkgroepen aktief te maken. Slechts enkele werkgroepen (o. a. deze voor Opgravingen) zijn aan de slag. Daarom willen wij in dit nummer nogmaals de belangstellenden voor een aktieve beoefening van heemkunde op roepen toe te treden tot één of meer werkgroepen.

Wij verzoeken alle belangstellenden het formulier bij dit nummer gevoegd, te willen terugzenden na hun keuze te hebben aangeduid. Op basis van deze formulieren zullen wij alle belangstellenden voor éénzelfde onderwerp samenbrengen en een eerste vergadering plannen. De rest moet de werkgroep zelf doen...

Wij willen er de aandacht op vestigen dat de goede werking van deze werkgroepen **ESSENTIEEL** is voor het bestaan van Berla.

Onze Heemkundige Kring kan immers niet bestaan op het werk van een paar mensen : hun inspiratie en hun speurzin zou niet alleen dra uitgeput zijn, maar ook zou de door ons beoogde verscheidenheid in het gedrang kunnen komen.

Op de stichtingsvergadering van de kring stelde voorzitter Bellemans dat heemkunde voor velen van ons een hobby, een vrijetijdsbesteding is. Maar verder wees de voorzitter erop dat wij, 'heemvrienden', een taak te vervullen hebben : het vrijwaren van ons culturele erfgoed.

Het beschermen, het ontdekken van ons verleden is voor ons belangrijk. Daarom hopen wij dat velen deze oproep zullen beantwoorden. Zij die op de stichtingsvergadering hun keuze reeds maakten, dienen het formulier niet terug te zenden (wij beschikken immers over het gevraagde). Dank bij voorbaat.

Verslag der Vergaderingen

Het is zo stilaan een traditie aan het worden op onze vergaderingen een dertigtal leden (waaronder steeds enkele nieuwe leden) te mogen verwelkomen. Wij danken alle belangstellenden en hopen ook U eens te mogen begroeten.

De vergadering van 4 oktober 1983 wordt geopend met de mededeling dat na de vergadering de belangstellenden een bezoek kunnen brengen aan het lokaal waar de kring een onderkomen o. a. voor haar bibliotheek krijgt. Een verslag wordt uitgebracht over de opgravingen aan de St Elooikapel. De Heer Van Hemeldonck bereidt een tekst voor m. b. t. St Elooi. In 1985 vieren de gezellen van St Elooi het 20-jarig hernemen van de feestelijkheden.

Dan wordt gesproken over de activiteiten van de werkgroepen. Algemeen wordt toegegeven dat op enkele uitzonderingen na, de werkgroepen eigenlijk weinig actief zijn. De vergadering vraagt het bestuur de nodige initiatieven te nemen om de werkgroepen te activeren.

Tot besluit van de vergadering wordt het lokaal bezocht waar buiten de schenking van de Heer t' Kint ook reeds heel wat andere werken liggen.

Op de vergadering van 6 december wordt de aankoop van materiaal voor de uitrusting van onze bibliotheek toegelicht. Tevens deelt de voorzitter mede dat hard gewerkt wordt aan het opmaken van een inventaris van de beschikbare werken.

Vervolgens wordt een schrijven besproken aan de gemeentelijke instanties. Het betreft de verkoop van de historische pastorie van Meuzegem. De heemkundige kring vraagt om in ieder geval de afbraak van het uniek pand te voorkomen. Het behouden van dit cultureel

erfgoed is zeer wenselijk. Er zijn heel wat mogelijkheden voor de gemeente en de kring hoopt dat de gemeente het pand ongeschonden zal bewaren.

De voorzitter deelt mede dat de kring het bezoek van een journalist kreeg. Dit in verband met een artikel over de obeiits en over een ontdekking van oude documenten.

Iedereen heeft al kunnen vaststellen dat in de St Martinuskerk te Meise opnieuw de prachtige obeiits werden opgehangen. De kring (vooral de voorzitter, de Heer van Hemeldonck en enkele andere) hebben zich voor deze realisatie samen met de bevoegde kerkelijke gemeenschap ingezet.

Een ander belangrijk punt betreft het ontdekken op een geheime zolder in het oud gemeentehuis van Meise van oude documenten door de gemeente. Meteen werd Berla gekontakteerd voor deze vondst. Een deel van de gevonden registers werd medegebracht.

Na inzage van deze oude stukken krijgt Medard Moerenhout het woord. Hij licht toe hoe men in de parochiale registers zijn voorouders moet opzoeken.

Na deze uiteenzetting vragen enkele leden of de kring niet zou willen instaan voor het organiseren van een cursus voor familiekunde.

Medard Moerenhout is bereid om dergelijke cursus voor te bereiden. Wellicht in de loop van 1984 zal de kring met deze cursus kunnen starten.

Tot besluit van de vergadering wordt nog even het nummer 4 van het tijdschrift besproken. Gepoogd wordt om dit laatste nummer van onze eerste jaargang extra goed te verzorgen.

Ledenlijst 1983

Abdij-bibliotheek Grimbergen
Aelvoet Herman
Aerts Jozef
Amerijckx Urbain
ASLK Meise
ASLK Wolvertem
Avonts Désiré
Baeken Jef
Baken Theo
Beeck Robert
Belgrado Marcel
Bellemans René
Bettesone Achiel
Biesemans Janpieter
Bogaerts Jan
Boogmans Jos
Boon Herman
Bytebier Frank
Caluwé Peter
Carrière Peter
Catry Noël
Chabert Cecile
Claes Jef
Cleynhens Piet
Cloet Lodewijk
Cools Albert
Coremans Nicole
Cornelis Herwig
Cornelis P.-L.
De Bondt Gust
De Caerlé A.
De Cuyper Jef
De Cuyper Piet
De Meuter Joannes
De Mol Jan
De Roy Bert
De Smedt Fl.
De Smet Urbain
Dellaert Koen
Demesmaeker Frans
Dendooven André
Dewitte Heo
Feyen J.
Gemeentekrediet van België
Gem. Bibliotheek Londerzeel
Geysen L.
Gillisjans Marc
Goyens Jean
Haché Guido
Haeck L.
Heemkring Graafschap Jette
Heemkring Ter Palen
Heemkring Ascania
Hemeleers Eugene
Heyvaert Frans
Heyvaert Helena
Jacobs Achiel
Kauwenberghs Lieve
Kerremans Frans
Krokaert A.
Leemans Marc
Lombaerts Jean
Mertens Joseph
Meskens Frans
Michiels Jacques
Moerenhout Roger
Moerenhout Medard
Moreau Raymond
Moyson Raoul
NGCOO Meise
Nicolaes Bob
Noppen Constant
Pas Wim
Passchijn Maurice
Puttemans-Moernaut Maria
Raes-Luypaert Agnes
Rochtus Frans
Roelens Wilfried
Sannen L.
Segers Marita
Servaes Paul
t' Kint J.
Tierens M. Tytgat Medard
Uyttendale Alfons
Van Belleghem Martin
Van Buggenhout Willy
Van Buggenhout M.
Van de Ven Jo
Van den Broeck Michel
Van den Bulcke Jan
Van den Eynde J.
Van den Wijngaert J.
Van den Brande
Van den Broucke Marc
Van der Stighelen Roel
Van Eeckhout Jozef
Van Elewijck Paul
Van Esch Robert
Van Gyseghem Frans
Van Hemeldonck E.
Van Hemeldonck L.
Van Houthem R.
Van Kerckhove Henri
Van Malderen Ivan
Van Nechel Cecile
Van Obberghen Pierre
Van Vuchelen Armand
Van Zeebroeck J.-P.
Vandenhoutte-De Bisschop
Verbaanderd Suzanne
Vergaelen Jos
Verhelst Guido
Vermeeren Luk
Verschueren Guy
Verstraete H.
Vindevogel Frank
Vlaamse Vereniging Familie
VZW Noordstarfonds
Wijns Etienne

Te Lezen

Castella Et praetoria nobilium Brabantiau, coenobiaque celebriora. Kasteelen en heeren huysen der edelen van Brabant, mitsgaders de voornaamste kloosters. Ex museo Jacobi Baronis Le Roy. - Brussel, Atelier Volkaer, 1982. - 320 blz. - Anastatische herdruk van de uitg. Lugduni Batavorum : E typographia Petri vander Aa, 1699. (kostprijs 9.800 Fr)

Vermakelykheden van Brabant, en deszelfs onderhoorige landen : vervattende een beknopte en zaakelyke historische, chronologische, geografische en genealogische beschrijving der steden, dorpen. Door den Heer de Cantillon uit het Fransch vertaald en met 200 konstplaatens versiert. - Antwerpen, C. de Vries-Brouwers, 1981. (Prijs 1.485 Fr) Facsimile-herdruk van de uitg. Amsteldam : By David Weege, 1770.

Inventaris van het fonds d'Ennetières. Ernest Warlop. - Brussel, Algemeen Rijksarchief; Kortrijk, Rijksarchief. - 1982. Prijs 1.560 Fr.

Inventarissen van gevangenisarchieven. Rijksarchief Beveren. - Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1982. Prijs 330 Fr.

Jette en zijn vroegere heren. Brochure van 27 blz. van de tentoonstelling van februari-maart 1982. Geschied- en heemkundige kring van het graafschap Jette en omgeving, 1982. (Nl - Fr).

Onze voorouders in de legers van Napoleon : nota's ter verduidelijking van enkele militaire en administratieve termen uit de 18de en 19de eeuw. Eugène de Lelys.- Brussel, VVF Afdeling Brussel Brabant, 1982.

La formation territoriale des principautés au moyen âge. Léon Vanderkindere. - Brussel, Culture et civilisation, 1981. Twee delen. Prijs : Tome I - 335 Fr; II - 485 Fr.

Landelijk leven in Vlaanderen : een onmisbaar werk over de laatste restanten van de oude landelijke cultuur/ bijdragen van Renaat Van der Linden, Lodewijk Vanheule, Jan Verbesselt en Mark Laenen; met foto's van Bert Anthuenis, Daniel Lambrechts, Valeer Vanbekbergen en tekeningen van Steven Wilsens. - Averbode, Altiora, 1983. 140 blz.

Bibliografie van werken over oude maten en gewichten in de Nederlanden. J.A. Mertens. - Brussel, Belgische commissie voor bibliografie, 1980. Kostprijs 300 Fr.

Vlaanderen in oude kaarten - Zeeland in oude kaarten - Het Hertogdom Brabant in kaart en prent. Drie werken met oude middeleeuwse kaarten. Uitgegeven door Lannoo, Tielt. Kostprijs per boek : 1.980 Fr. (Nvdr : Deze werken zijn verkrijgbaar via de plaatselijke afdelingen van het Davidsfonds.)

Geschiedenis en vernietiging van de stad en het bisdom Terwaan : de leti Morini. J. Van Buggenhout. - Torhout, Flandria nostra, 1981. Prijs 500 Fr.

Kent U boeken, publicaties, artikels, e. d. die eventueel leden zouden kunnen aanbelangen : aarzel niet en geef ons meteen een seintje. Dank bij voorbaat.

De redactie

Sprokkelingen

VAN TONGEREN NAAR BAVAY...

In het Gallo-Romeinse Museum van Tongeren, Kielenstraat 15 (tel. 012-23.39.14) loopt tot 5 februari 1984 een boeiende tentoonstelling over het Romeins wegennet in onze streken. Warm aanbevolen...

(Indien zich voldoende liefhebbers aanmelden bij onze voorzitter, wil de kring graag een geleid bezoek organiseren einde januari.)

HET KIND IN DE KUNST VANAF 1800

In de ASLK galerij, Kreupelenstraat 12 te 1000 Brussel loopt tot 5 februari 1984 een tentoonstelling met als onderwerp "Het kind in onze kunst vanaf 1800". De tentoonstelling is alle dagen toegankelijk (ook op zondag) van 10u tot 18u. Gratis Toegang.

B E R L A V E R Z A M E L T . . .

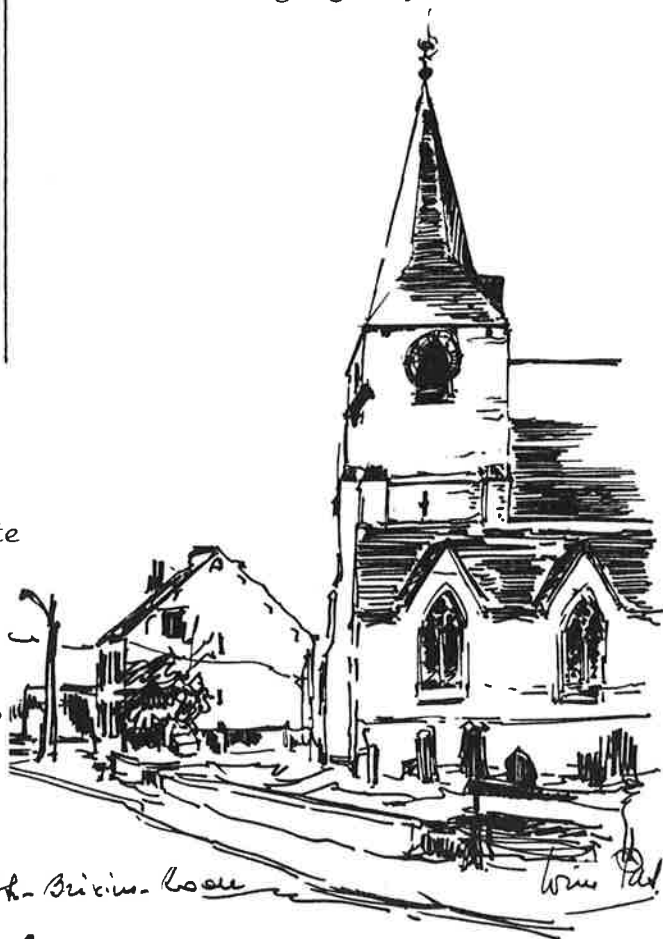
alles wat betrekking heeft op onze gemeente en haar omgeving.

Bezit U oude dokumenten, registers, alcaam, archieven, notarisakten, landkaarten, boeken, zichtkaarten, foto's, vroegere gebruiksvoorwerpen van welke aard ook... ?

Wij vragen U vriendelijk om inzage te verlenen en bestudering door onze kring mogelijk te maken.

TREINTJES VAN TOEN

Volgens sommigen reed er ooit een trein door Meise, volgens anderen was het gewoon een stoomtram... Wie het wil uitzoeken kan gestimuleerd worden door een tentoonstelling te bezoeken van het Gemeentekrediet in de Passage 44. Deze tentoonstelling over "Treintjes van toen" loopt tot 22 januari 1984. Ze is toegankelijk alle dagen van 11u tot 18u 30. Toegang vrij.

LIDMAATSCHAP 1984

Het lidgeld van onze kring blijft onveranderd vastgesteld op 200 Fr. In dit bedrag is het abonnementsgeld voor het driemaandelijks tijdschrift "BERLA" inbegrepen.

Om de prompte vereffening van uw bijdrage te vergemakkelijken wordt hierbij een vooringevuld overschrijvingsformulier gevoegd.

Hartelijk dank bij voorbaat !

De Scherpreeker

Wie op een zonnige voorzomerdag voor het eerst Meise binnenkomt, komende van de Meiselaan, voelt zich als in een kathedraalbeuk, gevormd door de wilde kastanjelaren van de Brusselsesteenweg. Hij ademt vrijer en dieper en laat links zijn blik vallen op het stoere standbeeld van deze eenvoudige boerenvrouw, op het park dat in al zijn lenteweelde achter het statige hekken gelegen is, op de brede linden waarin flarden van de beiaardklanken hangen.

Een drietal eeuwen geleden was het landschap er nog rustiger : praktisch geen verkeer, de toenmalige Brusselse aardeweg was maximum 4, 5 m breed en dan nog alleen daar waar de gulzige ploeg of spade de grenssteen (natuurlijk bij missing !) niet verschoven had. Het kerkhof strekte zich breder uit langs alle zijden van de kerk, de muur lager en de trappen minder steil.

Rechts ligt de oude dorpskerk als een beeld van rust en evenwichtigheid, haar bezonken schoonheid niet eens gestoord door het in pompierstijl gehouden standbeeld van generaal Vanderlinden D'Hoogvorst; de lage kerkmuur omvat het in amphiteater gestrekte voormalige kerkhof, een enige scene voor het opvoeren van een Midzomernachtsdroom, waar Oberon en Titania huizen in het omheinde park... Wij denken aan de overweging van Keats in een gelijkaardig geval : "It is a place to fall in love with death".

En toch is niet steeds alles even idyllisch geweest wat zich in deze kleine kring voorgedaan heeft.

Wij zijn 1 augustus 1651 : het dorp sluimert in de zomernamiddag en het merendeel van de volwassen zijn de oogst aan het binnen halen. Plots klinkt de kreet : de Span-

jaarden zijn daar ! Vermoedelijk is het andermaal het garnizoen van Aalst dat al meer de omtrek afgestroopt heeft en schatting gevergd wegens achterstallige soldij. Iedereen geeft er zich rekenschap van dat opeisingen Op het kerkhof zelf ontstaat twist tussen de 46 jarige vrijgezel Guilielmis Kint (wellicht minder valide) en de landsknecht Antonius Brano, afkomstig van Hispali (?) in Spanje. Naar wat had de soldenier de hand uitgestoken ? De vruchten van de appel- en perenbomen, hier op het kerkhof geplant, zijn nog niet eetbaar; heeft een kip of een gans heftig geprotesteerd tegen militaire handgreep ? Werd er maar van het verpachte kerkhofgras gesneden voor de paarden ? De kronijk zegt het niet, doch de twist loopt hoog op, slagen vallen : Guilielmus Kint stort neer, dodelijk gewond en sterft kort nadien. Doch de krijgswetten worden onverbiddelijk toegepast : Antonius Brano wordt voor het Krijgsgerecht gedaagd en wegens manslag ter dood veroordeeld. Op 11 augustus 1651, 10 dagen na zijn euveldeed, wordt hij op de plaats van de misdaad zelf ter verantwoording geroepen. Pastoor Bartholomeus Gysen (de man die de St Elooikapel terug opbouwde) en een pater Dominikaan staan hem bij wanneer hij voor de terechtstelling knielt. Een zwaai met het slagzwaard en gerechtigheid is geschied.

Volgens het dodenboek heeft er geen teraardebestelling plaats gehad tussen het overlijden van Guilielmus Kint en de terechtstelling van zijn moordenaar; best mogelijk werden zij naast elkaar begraven en verbeiden zij, die elkaar de dood injoegen, samen onder de vredige zode, de eeuwige opstanding.

LVH

Inhoudstafel Jaargang 1983

Daar in onze vorige nummers geen inhoudsopgave voorkomt, willen we in dit laatste nummer van de jaargang 1983 de inhoud van de volledige reeks der reeds verschenen nummers opnemen.

BERLA 1

- 1 Voorwoord van de voorzitter
- 2 Berla of het Waterken
- 4 De Pastorij van St.-Martinus Meise
- 7 Naamgenoten
- 8 De Pastoors van Meuzegem (1)
- 10 Aktiviteiten Berla 1982-83
- 11 Vanwege de redactie
De stichtende leden
- 12 Verslag vergadering 4.12.82

BERLA 2

- 1 De Scheldekrusweg van
Tony Van Os (1)
- 4 325 jaar Boskapel te Imde
- 6 Gheeraet van Hemelryck
- 9 De parochieregisters van
Wolvertem
- 10 De Pastoors van Meuzegem (2)
- 13 De familienaam Pas (1)
- 15 Verslag algemene vergadering

BERLA 3

- 1 Dankwoord aan de Heer J. t' Kint
- 2 Lang en gelukkig leven...
- 4 De Scheldekrusweg van
Tony Van Os (2)
- 8 De familienaam Pas (2)
- 11 De parochieregisters van
Wolvertem
Huwelijken te Imde (1)
- 17 Verslag vergadering 7.6.83

BERLA 4

- 2 Kerstmis - Nieuwjaar
- 3 De Zavelput
- 4 Den Heylighen Brixius
- 3 Het Toponiem Westrode
- 10 Te Noteren
- 11 Een raar Huwelijk
- 12 De parochieregisters van
Wolvertem
Huwelijken te Imde (2)
- 17 Een Terugblik
- 13 En de werkgroepen
- 19 Verslag vergaderingen
- 20 Ledenlijst 1983
- 21 Te lezen
- 22 Sprokkelingen
- 23 De Scherpreechter
- 24 Inhoudstafel jaargang 1983